

Medlem kom med, og saa det, jeg udtalte. Alle ere vistnok enige om, at Hovedpræget ved det nuværende Tilsyn, særlig Skolekommissionen, er dette, at hvor Skolekommissionerne faa Indtrykket af, at der er en Lærer, som virker samvittighedsfuldt, som gør sin Gerning i Alvor og forstaar at omgaas Børnene, lade de ham for øvrigt saa at sige om alt andet. Jeg vil ikke sige, at Skolekommissionerne fortjene Tak for det, men de fortjene dog sandelig heller ikke Utak for det. Thi er der noget, Lærerne maa sætte Pris paa, er det dog netop det, at de kunne faa Lov til at virke efter deres egen Opfattelse, at de ikke skulle skrues ind i Metoder og Systemer. I saa Henseende kan et usagkyndigt Tilsyn i visse Maader have Fortrinet for et sagkyndigt Tilsyn, for det indrømmer jeg, at det nuværende er et usagkyndigt Tilsyn. Præsten møder saa sandelig som usagkyndig, han maa, naar han møder som Formand for Skolekommissionen, kaldes en opløst Lægmand i det Stykke. Men undertiden kan, siger jeg, i visse Henseender et saadant Tilsyn have Fortrinet for et rent sagkyndigt Tilsyn, thi det sagkyndige Tilsyn løber altid Fare for at munde ud i dette at fordre visse Metoder, visse Fremgangsmaader til at indsnævre baade Lærerne og Børnene, saaledes at Livet pines ud af dem. Det er jo den Fare, Skolen atter og atter er kommen ud i. Det er det, som alle store, gennemgribende Reformatorer paa Skolens Omraade have rejst sig og kæmpet imod. Det var jo det, som skete paa Rousseaus Tid. Det var det, han udtrykte saaledes omtrent i sin berømte Afhandling til Akademiet i Dijon: I bygge med store Omkostninger Skoler, for at eders Børn kunne komme derhen og lære, hvad Fædrelandskærlighed hedder paa ti forskellige Sprog, men selve Fædrelandskærlighedens Følelse lære de ikke at kende. De lære, hvad Gudsfrygt hedder paa ti forskellige Sprog, men selve Gudsfrygtens Hemmelighed lære de ikke at kende. Saaledes have i Virkeligheden alle store Reformatorer rejst sig imod Systematiseringen, som kan blive en tom Skal. I den Henseende kan et usagkyndigt Tilsyn, et lægt Tilsyn have et vist Fortrin, fordi det uvilkaarligt kommer til at lægge Vægt paa Hovedsagen, og Hovedsagen i Skolen er jo, at der kommer Mennesker med Hjerte i Livet, Mennesker, som ere ret vendte, som ere aandelig levende, ud af den. Det er Hovedsagen, og Nr. 2 er, hvor mange Kundskaber de have. Jeg vil derfor henstille, at man ikke bruger

det Argument, at det nuværende Tilsyn i sig selv er daarligt, som et Hovedargument.

Jeg tror, som det ærede Medlem for Assens (Berntsen), at det er meget uheldigt, at en Tilsynsmand samtidig skal være raadgivende for dem, han skal have Tilsyn med, thi et Raad af en Tilsynsmand, af en overordnet, bliver overordentlig let til en Lov, til en Befaling, eller føles i alt Fald let som en Befaling. Det ærede Medlem for Kellerup (Jensen-Knudstrup) nævnedes forleden Dag Tilsynet ved Højskolerne. Det er netop et Tilsyn, hvor Tilsynsmanden intet som helst har at sige over for Skolernes Arbejde, hans Gerning kan kort og godt udtrykkes saaledes: Jeg kom, jeg saa, jeg rejste igen. Naar den nuværende Tilsynsmand ved Højskolerne er saa almindelig afholdt af Højskolefolk, er det netop, fordi han taktfuldt har afholdt sig aldeles fra at paatvinge Højskolelærerne sine Meninger og Synsmaader. Han kommer for at se og gøre Indberetning og for at bedømme det Arbejde, der gøres. Jeg vil gerne være med til at støtte alt, hvorved Lærerne kunne hjælpes til videre Udvikling og Uddannelse, men det skal være noget, som de selv bestemme; de kunne søge Kursus, og de kunne søge til Møder sammen, de skulle altid blive ved at udvikle sig, men vi skulle ikke sende dem en Mand, som skal uddanne dem. Ud fra dette Synspunkt stiller jeg mig nærmest paa det Standpunkt, det ærede Medlem for Assens repræsenterede.

Det ærede Medlem for Kellerup nævnedes forleden Dag et andet Synspunkt, og han nævnedes det ogsaa i Dag, og det er for mig Hovedsagen i dette Stykke. Han hævdede, at Skolen nu var vokset frem til saa stor Betydning, at den kunde kræve at leve og virke som en selvstændig Institution, som ikke skulde bo til Huse hos en anden og laane sit Tilsyn hos en anden Institution, nemlig Kirken. Jeg vilde ønske, at alle de Lærere, der ønske en Forandring i Tilsynet — det er jo langt fra alle — vilde stille sig paa denne Skanse, for den kunne de holde. Man kan jo sige, at Skolen, historisk set, er Kirkens Barn. Men naar Børnene blive store, ville de jo gerne have noget for sig selv, som man siger. Forældrene kunne naturligvis være kede af det og sige: Ville I ikke hellere blive hjemme hos os? I kunne jo have det meget bedre hos os. Men Børnene sige: Selv om vi faa Vanskeligheder ved det ny, ville vi gerne staa